

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

8. Exigere in mutuo, id quod debetur ex Justitia, vel Charitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Respondeo: Communiter à Doctoribus, ut Molina, *disph.* 356. num. 5. *Sal. de contract. tract. de usur. dub. 22.* alisque, negari solet sequela majoris, nam timor, aiunt, debet niti aliqua ratione probabili, ita ut quilibet vir prudens, attenta qualitate mutuatarii, ceterisque adjunctis, probabiliter queat dubitare ejusmodi periculum non recuperandi mutuum: quare, si verè non adest, sed adest solum falsa apprehensio mutuantis, non erit satis ad aliquid exigendum: sicut, in matrimonio metus ex falsa apprehensione contractus, non est satis ad ipsum invalidandum, ex *Sanchez lib. 4. matrimon. disputat. 1. num. 15.*

6. Dixi, (Communiter à doctoribus negari) nam inclinat De Lugo loco cit. (sed timide relinquens aliorum iudicio) posse, etiam tum, aliquid accipere, quia, quidquid sit, (ait) in contractu matrimonii, pro cuius invaliditate potuit ob suas peculiare rationes requiri à jure metum ex re ipsa, non autem falsa apprehensione conceptum, de qua re alibi disputatur; in nostro certè casu, videtur esse satis, hunc metum hominis pusillanimitis, quia jam in homine adest major molestia animi, quam majori pretio vendere is possit; sicut enim adest in claudendo major molestia ambulandi, quam adsit in homine robusto, licet, ex vicio, & infirmitate procedens, quam certè majorem molestiam, si in tui gratiam claudens subbeat, poterit aliquid plus exigere, quam exigit is, qui nullam, vel satis minorem molestiam in ambulando sentit, ita in casu nostro, hæc ex De Lugo.

§. VII. *Lucrum in Mutuo ex contractu innominato: Do, ut des.*

1. **N**umero tibi centum aureos, ea lege, ut si ego moriar infra decem annos, tu nihil mihi, vel meis hæredibus reddere obligeris: si autem vixero, reddere tenearis alios centum, atque adde ducentos aureos, nimirum decem pro singulis annis præcedentibus, licitissime est hic contractus?

2. Respondeo esse licitum, sed adverte, hunc non esse contractum mutui.

Quodd sit licitus, probatur, quia est par periculum amittendi, & lucrandi, atque adeo est contractus ludi fortis, qui per omnes est licitus.

Quodd non sit contractus mutui, patet; nam præter ceteras rationes mutuum debet in omnem eventum restitui, *l. Incendium, C. si certum petatur*, quamvis fortuito pereat. Sed in casu, de quo loquimur, si ego ante decimum annum moriar, tu potes illos centum sine scrupulo retinere, ergo hic non est contractus mutui.

3. Potius ergo erit, ut dictum est in titulo, contractus innominatus: *Do, ut des.* Deo tamen hic agere volui, quia Sylvester *v. Vsur. 3. quest. 36. & 37. Armill. v. Vsur. num. 37. & 37. Ang. v. Vsur. 1. num. 42. & 43.* alique dicunt, hunc contractum esse usurarium, quia tunc, (aiunt) si ego non moreretur, exigerem lucrum ex mutuo. Verum, ut jam dictum est, nec exigerem lucrum ex mutuo, quia hoc non est mutuum, nec exigerem injustè quia ex ludo fortis exigerem.

§. VIII. *Exigere in Mutuo, id quod debetur ex justitia, vel ex Charitate.*

1. **P**rimò: Debes certò ex justitia mihi centum; ego tibi mutuo alia centum, sed exigo ex pacto, ut reddas illa centum, quæ mihi aliàs ex justitia debes.

Secundò debes certò, ex Charitate mederi, vel adjuvare pauperem in extrema necessitate, ego tibi mutuo decem cum pacto, ut medearis, vel adjuves dictum pauperem, licetne hæc exigo?

2. Respondeo ad primum, affirmativè, quia non exigo ex vi mutui, sed ex vi justitiæ extra mutuum. Ad secundum negativè respondet Petr. Navarr. *lib. 3. cap. 2. n. 51.* quia adderem novum gravamen ex justitia, cum

solum ille antè obligatus fuisset ex charitate. *Sil. de mativè, id est, licet me gerere, respondet Mol. disput. 309. & merito, quia, cum ad id obligatus ex charitate, parum addit, qui insuper addit obligatum ex justitia, unde sic non videtur moraliter legatum novum gravamen.*

3. Dictum est autem (debes certò) nam, si debeas, negativè in utroque casu respondendum, quia clara est injustitia, velle certò, quod debetur.

Quid si probabiliter debeas? respondeo: *Comm. in Theol. moral. lib. 2. d. 14. casu 4. num. 73.* respondet. At hæc sententia difficillima mihi videtur; quia sic facis certum debitum, quod erat falsum probabilitate, & me privas eo jure, quo poteram probabiliter apud iudices vrgere, quo pacto si vincebam, nihilque tibi esset traditurus, id quod erat pretio non parvo æstimabile esse, negabit nemo.

4. Contrà: Ego mutuos, v. g. debeo æquum redituum, quod tibi intoli in fama, honore, rebus citè, & justè possum tibi mutare cum pacto, ut rem omnino remittas: Id enim, etiam hic, est redituum propter connexionem materiæ.

Respondeo, esse nimis manifestum, non posse, ut tunc plusquam mihi debetur ex mutuo: remissionem prædictorum est nimis manifestè pretio æstimabile.

5. Quid de pœna, quam mutuos tibi ob ditionem rationem fortè debebit post sententiam iudicis, potes is licet tibi mutare pecuniam cum pacto, ut remittas remittas antè dictam sententiam, quandoque non nondum obligatur ad illam subeundam?

Respondeo, non posse, ut habet Ang. *v. Vsur. Mol. d. 307. Less. l. 2. c. 10. dub. 7. & Salas de usur. lib. 1. c. 10. dub. 7.* nam licet tunc non sit debita hujusmodi pœna, potest tamen remota debita, cum mutuatarius habet accusandi mutuantem; quare mutuos pereret, nec ex mutuo, si pereret remissionem illius, quæ certè debita non parvi æstimatur apud homines.

6. Quid denique de vindicta, quam mutuos tibi, ut mutuatarius in aliquo fortè offensus sumus de te mutuantem? Potestne mutuos mutare pecuniam cum pacto, ut mutuatarius ab illa vindicta desistat?

Respondeo: Ut desistat à vindicta iniusta, remota modo iniusta, qualis esset vindicta, quæ fieri debet ex charitate privata, poterit licet. Idem dic, ut desistat odio. At, ut desistat à vindicta, seu satisfactione iniusta ab illa satisfactione, quam iuste potest implere ex charitate publica, non poterit licet. Ratio est, quia pereret, quod sibi non debetur, atque adeo imponeret mutuatario novum gravamen: hic verò fecit. *Id. Navarr. cap. 17. in man. n. 239. Caiet. in summa, v. Vsur. 1. q. 11. Sylv. v. Vsur. 1. q. 11.*

7. Hic tamen recolendum est, quod dicitur *superius* §. 1. de requirente gratitudinem; nam inde colligitur, rigor non esse illicita hæc, quæ in hoc §. dicta sunt, peti tanquam ex gratitudine, & amicitia. An vero potest fieri pactum, ut, dum ego tibi Beneficium mutuos pendendo, tu impendas Beneficium hoc remissionis, quod semper ex congruentia, dicam *infra* §. 4. §. 1. n. 5. & applicatius c. §. 4.

§. IX. *Lucrum in Mutuo, quod exigitur à Mutuatario.*

1. **H**ic id reducimus, quia in Montibus dicitur mutuum cum certo lucro, ut iam videbimus. Est enim Mons pietatis summa aliqua pecunie, vel tritici &c. in communi posita ex alienius donatione, vel elemosyna, destinata ad mutandum indigentibus, ut semper capitali, quodcumque tandem illud sit. Habetur tamen tres condiciones.

Primam, ut mutua detur certa quædam quantitas ea summa, idque ad tempus certum.

Secundam, ut mutuatarius det idonea pignora, certò